

Enheten för EU:s inre marknad

YTTRANDE

2020-10-21 Dnr 2020/01322-2

Justitiedepartementet

Yttrande om ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal

(ert dnr. Ju2020/03115/L2)

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Kollegiets uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

I den remitterade utredningen föreslås en ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal. Kommerskollegium ser positivt på avsikten att göra en enhetlig och tillgänglig lagstiftning och tror att lösningen att införa de nya direktivsreglerna i en ny lag med kapitelindelning bidrar till denna. En lagstiftning som är lättare att överblicka är till fördel för såväl konsumenter som företag på den inre marknaden. I likhet med utredaren tror kollegiet att det också kan bli lättare att till en ny lag även infoga kommande regler på konsumentskyddsområdet.

Gemensamma EU-regler på det aktuella området har betydelse för rörligheten på den inre marknaden. Kollegiets erfarenhet är att det råder en viss fragmentering när det gäller konsumentlagstiftningen i medlemsstaterna och ser detta som ett problem. Problemet med fragmentering av regelverket på konsumentområdet har kollegiet tagit upp bland annat i en rapport om hinder på den digitala inre marknaden.¹ Kollegiet har fokus på företagen, som behöver förutsebarhet för att lättare kunna verka, men också på konsumenten för vilken förutsebarhet leder till förbättrad tillit och därmed en bättre fungerande inre marknad för båda parter. Ett fragmenterat regelverk riskerar att försämra för företag som tvingas förhålla sig till olika regler i olika länder och är till nackdel

¹ Online Trade, Offline Rules – A Review of Barriers to e-commerce in the EU (2015), <https://www.kommerskollegium.se/globalassets/publikationer/rapporter/2016-och-aldre/publ-online-trade-offline-rules.pdf>

för konsumenten som behöver veta vad den kan förvänta sig i en allt mer gränsöverskridande handel.

De nya direktiven syftar till att främja en väl fungerande inre marknad och samtidigt en hög konsumentskyddsnivå. Direktiven innebär en omfattande harmonisering, men det finns utrymme för medlemsstaterna att frångå direktiven i vissa fall. Att göra avsteg från direktivet när det innehåller bestämmelser som tillåter det är möjligt om avsteget kan motiveras utifrån ett legitimt skyddsintresse och är proportionerligt.

En möjlighet att ha avvikande nationella bestämmelser finns exempelvis när det gäller säljarens ansvarsperiod. Direktivet anger att denna ska vara två år, men tillåter medlemsstaterna att bibehålla eller införa längre period än så. I utredningen föreslås att den längre fristen om tre år behålls, mot bakgrund av samma skäl som angavs i förarbetena då den infördes. Motiveringen utgörs alltså i detta fall av en hänvisning till tidigare överväganden. Kollegiet saknar dock en närmare redogörelse av proportionalitetstestet som enligt EU-rätten krävs för att införa nationella särkrav som avviker från harmoniseringslagstiftning och därmed leder till fragmentering på den inre marknaden. Kollegiet uppfattar vidare att utredaren i första hand tagit ett konsumentperspektiv, medan näringsidkarens perspektiv inte är lika tydligt.

Att frångå direktivets bestämmelser riskerar att leda till fragmentering av regelverket, vilket som redan nämnts är en nackdel för såväl konsument som företag. Möjligheten att göra avsteg bör därför enligt kollegiet utnyttjas sparsamt och mot bakgrund av noggrann motivering. En jämförelse med och anpassning till hur andra medlemsstater agerat i förhållande till minimibestämmelserna kan vidare vara ett sätt bidra till en mer enhetlig lagstiftning och minska risken för fragmentering på ett viktigt område.

Enligt 20 § 6 p. i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med de procedurer som följer av Sveriges EU-medlemskap eller av andra internationella överenskommelser, bland annat enligt proceduren i anmälningsdirektivet för tekniska föreskrifter ((EU) 2015/1535). Tekniska föreskrifter enligt anmälningsdirektivet är bl.a. krav på varors egenskaper eller provning, begränsningar av varuanvändning och regler som kan påverka saluföringen av varor. Tekniska föreskrifter kan även vara regler för etablering av e-tjänsteleverantörer eller leverans av e-tjänster.

Kommerskollegium vill i det avseendet uppmärksamma om att föreslagen reglering innehåller varureglering i form av krav som ställs på

varor och saluföringen av varor samt att förslaget innehåller krav vid tillhandahållandet e-tjänster. I den mån kraven som ställs på varorna eller vid leverans av varorna eller e-tjänsterna avviker från det som gäller av harmoniserad lagstiftning rekommenderar Kommerskollegium att kraven anmäls till kommissionen enligt direktiv (EU) 2015/1535.

En annan sådan anmälningsprocedur föreskrivs i tjänstedirektivet avseende nya eller ändrade krav på tjänsteverksamhet.² Då regleringen träffar verksamheter som omfattas av tjänstedirektivet bedömer kollegiet att förslaget kan omfattas av direktivets anmälningsplikt. Detta förutsätter dock att regleringen kan komma att tillämpas på tjänsteutövare som inte är etablerade i Sverige, utan i ett annat land inom EU/EES, och som tillfälligt tillhandahåller tjänster här.³

Tjänstedirektivet gör inget undantag från anmälningskyldigheten för nationella regler som genomför EU-rättsakter. Kollegiets generella ståndpunkt är därför att svenska författningar som genomför EU-direktiv bör anmälas enligt tjänstedirektivet. Undantag bör dock kunna göras då ett direktiv inte ger något utrymme för olika nationella lösningar för genomförandet.⁴ I den mån en möjlighet till nationell lösning har utnyttjats anser kollegiet däremot att sådana nationella krav bör anmälas.

Strikta genomföranden av harmoniserad EU-lagstiftning behöver således inte anmälas. Kommerskollegium överlåter den närmre bedömningen i denna del till Regeringskansliet men kollegiet bistår gärna med hjälp vid eventuella frågor om anmälningsförfarandena.

Utöver detta har kollegiet inga vidare synpunkter på förslaget.

Agnès Courades Allebeck
Enhetschef

Lena Nordquist
Ämnesråd

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden, artiklarna 15.7 och 39.5.

³ Anmälningsplikten regleras i artikel 39.5.

⁴ Även Europeiska kommissionen har gett uttryck för denna ståndpunkt.